

Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον περιορισμό της σεξουαλικής βίας κατά τα παιδιά

ΣΠΑΣΕ ΤΗ ΣΙΩΠΗ και τη συγκάλυψη

www.tin5.org.cy

Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον περιορισμό της σεξουαλικής βίας κατά τα παιδιά

Σεξουαλική Κακοποίηση Ανηλίκων: Αναγνώριση και Διαχείριση Περιστατικών εντός του Εκπαιδευτικού Πλαισίου

Δρ Ελένη Καραγιάννη
Εγγεγραμμένη Κλινική Ψυχολόγος (Αρ.Εγ.178)
Συντονίστρια Κλινικής Εκπαίδευσης,
Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον περιορισμό της σεξουαλικής βίας κατά τα παιδιά

Στόχοι

- Παροχή υπόβαθρου για αναγνώριση περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης στο σχολείο βασισμένο σε ερευνητικά ευρήματα και βέλτιστες πρακτικές
- Παροχή χρήσιμων πληροφοριών για διαχείριση των περιστατικών βασισμένων σε βέλτιστες πρακτικές και ερευνητικά υποστηριζόμενες μεθόδους

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον περιορισμό της σεξουαλικής βίας κατά τα παιδιά

Πλάνο Παρουσίασης

- Συμπτώματα σεξουαλικής κακοποίησης
- Επιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης
- Βέλτιστες πρακτικές στη διαχείριση περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης εντός του σχολικού πλαισίου
- Στήριξη μαθητών μετά την αναφορά

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον περιορισμό της σεξουαλικής βίας κατά τα παιδιά

Βασικές αρχές

- Η προστασία των παιδιών από την σεξουαλική κακοποίηση είναι ευθύνη των ενηλίκων.
- Μπορούμε να ξεσκεπάσουμε και να αποτρέψουμε την σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων.
- Χρειάζεται να δράσουμε ως κοινότητα.

(Darkness to Light, 2013)

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον περιορισμό της σεξουαλικής βίας κατά τα παιδιά

Οι αριθμοί

- Συμβούλιο της Ευρώπης: «1 στα 5»
- Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO, 2002)
 - Στην Ευρώπη:
 - 7% - 36% κοριτσιών κάτω των 18 ετών.
 - 3% - 29% αγοριών κάτω των 18 ετών.
- Στην Κύπρο
 - Συμβουλευτική Επιτροπή (2004): ~ 1 στα 10
 - Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου (2014): 1 στα 5

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον χαρακτηρισμό της σεξουαλικής βίας κατά τον χρόνο

ΕΙΣ ΤΗ ΜΕΜΟΡΙΑ

Ορισμός

- Η χρήση ενός παιδιού για σεξουαλική ικανοποίηση του θύτη
- Διαφέρει:
 - Επεμβατικότητα (προβολή ή έκθεση μέχρι διείσδυση)
 - Συχνότητα (μόνο επεισόδιο μέχρι συχνή/συστηματική και χρόνια)
 - Ενδο-οικογενειακή (πιο κοινή μορφή: πατέρας – κόρη)
 - Εξω-οικογενειακή (ο θύτης μένει εκτός του σπιτιού)

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον χαρακτηρισμό της σεξουαλικής βίας κατά τον χρόνο

ΕΙΣ ΤΗ ΜΕΜΟΡΙΑ

Συμπτώματα

- Συμπεριφορικά/διαπροσωπικά
- Σωματικά/φυσικά
- Ψυχολογικά/συναισθηματικά

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον χαρακτηρισμό της σεξουαλικής βίας κατά τον χρόνο

ΕΙΣ ΤΗ ΜΕΜΟΡΙΑ

Συμπτώματα

	6 – 11 ετών	12 – 17 ετών
Κορίτσια	<ul style="list-style-type: none"> • Συμμετέχει σε εμφανείς σεξουαλικές συμπεριφορές με τα άλλα παιδιά. • Περιγράφει προφορικά εμπειρίες σεξουαλικής κακοποίησης. • Υπερβολική ανησυχία ή ενασχόληση με τα γεννητικά όργανα. • Σεξουαλική συσχέτιση με ενήλικες. • Σοφινικός φόβος ή δυσπιστία κατά των ανδρών, γυναικών ή συγκεκριμένων χώρων. • Ακατάλληλη ηλικιακή γνώση σεξουαλικής συμπεριφοράς ενήλικων. • Διαταραχές του ύπνου: εφιάλτες. 	<ul style="list-style-type: none"> • Σεξουαλική εκμετάλλευση ή αλληλεπιδράσεις με μικρότερα παιδιά. • Υπερβολική σεξουαλική συμπεριφορά ή πλήρη αποφυγή σεξουαλικής εμπλοκής. • Διατροφικές διαταραχές. • Προσπάθειες αποστασιοποίησης από αισθήματα ενόχης, ντροπής και ταπεινώσης. • Φεύγουν από το σπίτι.
Αγόρια	<ul style="list-style-type: none"> • Συμμετέχει σε εμφανείς σεξουαλικές συμπεριφορές με άλλα παιδιά. • Σοφινικός φόβος ή δυσπιστία κατά των ανδρών, γυναικών ή συγκεκριμένων χώρων. • Διαταραχές ύπνου: Εφιάλτες. • Σοφινική επιθετική συμπεριφορά, αντιδραστικότητα. • Απώλεια ενδιαφέροντος για δραστηριότητες. • Συμπεριφορές που κωλύουν. 	<ul style="list-style-type: none"> • Σεξουαλική εκμετάλλευση ή επιθετικές συμπεριφορές προς μικρότερα παιδιά. • Συμπεριφορική παλινδρόμηση. • Ριψοκίνδυνη συμπεριφορά. • Προσπάθειες αποστασιοποίησης από αισθήματα ενόχης, ντροπής και ταπεινώσης.

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον χαρακτηρισμό της σεξουαλικής βίας κατά τον χρόνο

ΕΙΣ ΤΗ ΜΕΜΟΡΙΑ

Πιο χρήσιμοι παράγοντες για αξιολόγηση περιστατικού

- Δράση όταν υπάρχει «βάσιμη υποψία»
- Ιδανικά η αξιολόγηση γίνεται από πολυθεματική ομάδα (π.χ., Σπίτι του Παιδιού)
- Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού
 - Σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να προσκρούονται με εκείνα των γονιών
 - Η δράση/αντίδραση εξαρτάται από την σχέση του παιδιού με τον φερόμενο ως θύτη και το επίπεδο της υποψίας ότι έχει γίνει η κακοποίηση

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον χαρακτηρισμό της σεξουαλικής βίας κατά τον χρόνο

ΕΙΣ ΤΗ ΜΕΜΟΡΙΑ

Τι ξέρουμε για το σχολικό πλαίσιο

- Το δεύτερο πιο σημαντικό πλαίσιο για ένα παιδί.
- Πιο συχνή αναφορά σε προσωπικό του σχολείου.
- Συνήθως αναφορά κακοποίησης και μετέπειτα παροχή στήριξης.
- Απαιτούνται δεξιότητες αναγνώρισης, γνώσης νομικού πλαισίου και δεξιότητες στήριξης.
- Σημαντικό ρόλο στην αναγνώριση λόγω εγγύτητας και διάρκειας της επαφής με τα παιδιά.

Coulborn Fallier (2013), Crosson-Tower (2002)

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τον χαρακτηρισμό της σεξουαλικής βίας κατά τον χρόνο

ΕΙΣ ΤΗ ΜΕΜΟΡΙΑ

Τι ξέρουμε για το σχολικό πλαίσιο

- Η αναγνώριση είναι περίπλοκη διαδικασία.
- Η επαρκής αναγνώριση προϋποθέτει γερές βάσεις στις ακόλουθες περιοχές γνώσης/κλειδιά:
 - Νομοθεσία
 - Σημάδια/Συμπτώματα
 - Πρόσφατα ερευνητικά ευρήματα για παράγοντες ρίσκου και προστατευτικούς παράγοντες
 - Κριτική σκέψη και δεξιότητες λήψης αποφάσεων
- Μέρος της ηθικής/δεοντολογικής πρακτικής: συζήτηση ανησυχιών με τους γονείς ή με άλλους συναδέλφους.

Coulborn Fallier (2013), Myers (2011), Crosson-Tower (2002)

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Αξιολόγηση συμπτωμάτων στο σχολείο

- Παρατήρηση
- Συμβουλευτική
- Παραπομπή

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Ο ρόλος των Εκπαιδευτικών

- Αναγνώριση κακοποίησης,
- Αναφορά κακοποίησης,
- Παροχή στήριξης μετά την αναφορά – τι μπορεί να προσφέρει το σχολείο/σχολικό πλαίσιο,
- Πρόληψη της κακοποίησης.

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Η αντίδραση μας μετρά!

- Αν ένα παιδί αποκαλύψει:
 - Είναι σημαντικό να παραμείνουμε ψύχραμοι,
 - Να ακούσουμε προσεκτικά, και
 - ΠΟΤΕ δε φταίμε το παιδί
 - Ευχαριστήστε το παιδί που σας το είπε και
 - Επιβεβαιώστε το για την στήριξη σας προς αυτό
 - Ζητείστε βοήθεια άμεσα.

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Μιλώντας στο παιδί

- Ο εκπαιδευτικός δεν πρέπει να φανεί σοκαρισμένος καθότι μια έντονη αντίδραση μπορεί να επηρεάσει την άνεση του παιδιού.
- Επαινέστε το παιδί για την αποκάλυψη.
- ΔΕΝ είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού να καθορίσει αν το παιδί λέει την αλήθεια.
- Αφήστε το παιδί να μιλήσει ελεύθερα χωρίς να ρωτάτε διευκρινιστικές ερωτήσεις που μπορεί να μη θέλει το παιδί να απαντήσει ή που μπορεί να κατευθύνουν το παιδί σε συγκεκριμένες απαντήσεις.
- Κάντε το παιδί να νιώσει όσο πιο άνετα γίνεται κάτω από τις περιστάσεις.
- Καθιστάστε το παιδί. Καθίστε κοντά του, αλλά όχι πολύ κοντά ή πίσω από ένα γραφείο.

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Μιλώντας στο παιδί

- Επιλέξτε προσεκτικά τις λέξεις σας – μην είστε επικριτικοί προς το παιδί ή το φερόμενο ως θύτη.
- Είναι σημαντικό να διαβεβαιώσετε το παιδί ότι δεν φταίει/ευθύνεται για αυτό που συμβαίνει.
- Χρειάζεται να εξηγήσετε στο παιδί με ηλικιακά κατάλληλο τρόπο τι είστε υπόχρεοι να κάνετε.
- Αν υπάρχει αυτός ο φόβος απομάκρυνσης ή σύλληψης, ο εκπαιδευτικός πρέπει να αναγνωρίσει/αναφέρει στο παιδί ότι δεν ξέρει τι ακριβώς θα ακολουθήσει.

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Μιλώντας στο παιδί

- Διαβεβαιώστε το παιδί ότι δε θα μοιραστείτε τις πληροφορίες με τους συμμαθητές του παιδιού ή με άλλους που δε χρειάζεται να ξέρουν. Αν είναι απαραίτητο όμως, ο εκπαιδευτικός χρειάζεται να αναφέρει στο παιδί ότι για να του παρέχει την κατάλληλη στήριξη, χρειάζεται πιθανότατα να το συζητήσει με άλλο προσωπικό εντός του σχολείου, αστυνομία, ή λειτουργό ευημερίας. Είναι σημαντικό ο εκπαιδευτικός να κρατήσει την υπόσχεση προς το παιδί ότι θα προστατεύσει το δικαίωμα του για ιδιωτικότητα.
- Είναι προτιμότερο ο εκπαιδευτικός που θα μιλήσει με το παιδί να είναι το υπεύθυνο άτομο μέσα στο σχολείο που διαχειρίζεται τέτοια περιστατικά.

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Έμπρακτη Στήριξη

- Η αποκατάσταση ενός παιδιού είναι εφικτή όταν έχει φροντιστές που το υποστηρίζουν και που πιστεύουν ότι η κακοποίηση όντως έγινε.
- Σημαντικότητα παροχής θετικού προτύπου ή μέντορα στην επιβίωση κάτω από αντίξοες συνθήκες στο σπίτι
- Το σχολείο ως καταφύγιο από ένα οδυνηρό σπιτικό περιβάλλον.
- Προσωπικό του σχολείου - εναλλακτική ανταπόκριση ενήλικα

Coulborn-Faller (2013), NCTSN (2011), Myers (2011), Crosson-Tower (2002)
Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Παροχή στήριξης μετά την αναφορά

- Γενικά ζητήματα στην παροχή στήριξης
- Σχολικές δραστηριότητες και προγράμματα
 - Διάγνωση και αξιολόγηση ποικιλίας θεμάτων ή συνθηκών, συμπεριλαμβανομένων ακαδημαϊκών, μάθησης, συμπεριφοράς, υγείας και κοινωνικής προσαρμογής,
 - Ανάπτυξη εξατομικευμένων εκπαιδευτικών πλάνων
 - Υποστηρικτικές υπηρεσίες: συμβουλευτική, θεραπεία (π.χ., ψυχοθεραπεία, λογοθεραπεία, εργασιοθεραπεία), διαχείριση συμπεριφοράς, ειδική εκπαίδευση, και υγεία.
- Σχολικά προγράμματα για γονείς
- Διατμηματικές ομάδες
- Κοινωνική προσπάθεια

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Στηρίζοντας το παιδί

- Παρέχετε ένα ασφαλές, υγιές περιβάλλον για «ανάρρωση» στο σχολείο.
- Παρέχετε ξεκάθαρα και σταθερά όρια για να βοηθήσετε το παιδί να νιώσει ασφάλεια.
- Να σέβεστε τα προσωπικά/ατομικά όρια.
- Να είστε γνώστες των πόρων εντός της κοινότητας και βοηθήστε το παιδί ή/και την οικογένεια να βρει κατάλληλες υπηρεσίες.
- Να θυμάστε ότι κάθε παιδί μπορεί να ανταποκριθεί διαφορετικά στην κακοποίηση και μπορεί να χρειάζεται διαφορετική αντιμετώπιση από τους ενήλικες.

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Τι κρατούμε...

- Το προσωπικό του σχολείου είναι οι πιο συνεπείς επαγγελματίες στη ζωή των θυμάτων.
- Σημαντικές παρεμβάσεις εκ μέρους του παιδιού. Περιλαμβάνουν:
 - Ανagnώριση και ανταπόκριση των επιπτώσεων και προβλημάτων που απορρέουν από την σεξουαλική κακοποίηση.
 - Πίστη, στήριξη και λειτουργία ως μέντορας του παιδιού
 - Συνεργασία με άλλους επαγγελματίες που εμπλέκονται στην παροχή υπηρεσιών, και
 - Διασφάλιση ότι τα παιδιά λαμβάνουν συγκεκριμένη θεραπεία
- Χτίζουμε αποτελεσματικές γέφυρες/σχέσεις με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και άλλους οργανισμούς ευημερίας.

Brassard et al (2009), van Bergeijk (2013)

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Αν ο θύτης είναι προσωπικό

Πιθανά προειδοποιητικά σημάδια σεξουαλικού παραπτώματος από εκπαιδευτικό:

- Εμφανή ή ακατάλληλη προτιμωσιακή μεταχείριση ενός μαθητή
- Υπερβολικός χρόνος μόνος με έναν μαθητή
- Υπερβολικός χρόνος που δαπανάται με τον μαθητή, εκτός του μαθήματος
- Χρόνος που δαπανάται σε ιδιωτικούς χώρους με έναν μαθητή κατ'επανάληψη
- Μεταφορά ενός μαθητή από ή από το σχολείο
- Φιλική σχέση με γονείς και επισκέψεις στο σπίτι τους
- Ενεργώντας ως «έμπιστο» ενός συγκεκριμένου μαθητή
- Δίνοντας μικρά δώρα, κάρτες, επιστολές προς ένα μαθητή
- Ακατάλληλες κλήσεις ή e-mail σε ένα μαθητή
- Υπερβολικά στοργική συμπεριφορά με τον μαθητή
- Ερωτική συμπεριφορά ή παρατηρήσεις γύρω από ένα μαθητή
- Άλλοι μαθητές υποψιάζονται, κάνουν αστεία ή αναφορές

"Districts Should Appoint" (2006); Shakeshaft (2004); Sutton (2004).

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Μπορούμε να κάνουμε τη διαφορά,
βήμα με βήμα. Και αυτά τα βήματα οδηγούν
σε πιο ευτυχισμένα, υγιέστερα παιδιά και
πιο δυνατές κοινότητες.

(Darkness to Light, 2013)

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Βασική Βιβλιογραφία

- Crosson-Tower, C. (2003). *The Role of Educators in Preventing and Responding to Child Abuse and Neglect*. U.S. Department of Health and Human Services, National Clearinghouse on Child Abuse and Neglect Information.
- Darkness to Light (2013). *5 Steps to Protecting Our Children*. Part of the *Stewards for Children* training program.
- Stay Safe (Ireland)-Child Abuse Prevention Programme. *Best Practice in Child Protection: Guidance for Schools*.
- Leth, I. (2001). UNICEF Child Protection <http://www.unicef.org/teachers/protection/prevention.htm>
- National Child Traumatic Stress Network (2009). "caringforKIDS": *Child Sexual Abuse Fact Sheet*.
- National Child Traumatic Stress Network (2009). *What to Do If Your Child Discloses Sexual Abuse*.
- Victoria State Government, Australia – Education and Training (2014). *School Policy & Advisory Guide: Child Protection – Reporting Obligations*. Retrieved from: <http://www.education.vic.gov.au/school/principals/spag/safety/Pages/childprotectionreporting.aspx>

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Στοιχεία επικοινωνίας
Email: ekaragia@ucy.ac.cy
Τηλ.: 22892022

Ελένη Καραγιάννη, Psy.D.

